

«Норуот
күүһэ —
көмүөл
күүһэ!»

ЭНГСИЭЛИ

2015 сыл
Атырдык ыйын
19 күнэ
Сэрэдэ
№98 (10330)

12+

1935 сыл алтынны 5
күнүгэр төрүттэммитэ

○ Нам улууһун хаһыата ○

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастыг хаһыата»

БЭҕЭНЭЭ... БҮГҮН... САРСЫН...

Улуус баһылыгын муньабыттан
бэлиэтээһиннэр

Үөрэх управлениета иһитиннэрбинэн, 9 -с кылааһы бүтэрээччилэр бу саас кыайан туттарбатах экзаменнарын, норуокка биллэринэн «күһүнгүлэрин» туттарбыттар. Билингитэ түмүк биллэ илик. Оттон 11-с кылааһы бүтэрээччилэр «күһүнгүлэрин» балаҕан ыйыгар Дьокуускайга киирэн туттарыахтара. Ол курдук, нуучча тылын 13, математиканы 16 оҕо хаттаан туттарыахтара. Атырдык ыйын 3 күнүттэн сана үөрэх дьылыгар бэлэмнэни күүскэ ытыллар. Үөрэх тэрилтэлэригэр өрөмүөннөр түмүктэнэн эрэллэр. Арай, Көбөкөн оскуолата уонна 1 Хомустаахха «Сайдды» оҕо кинэ туттарылла иликтэр. Атырдык ыйын 17-21 кк. республикатааҕы үгэскэ кубулуйбут учууталлар атырдык ыйынааҕы сүбэ муньахтара ытылыаҕа. Үөрэх тэрилтэлэрин үлэһиттэрэ быйыл оскуола иннинээҕи үөрэхтээһингэ болжомтолорун ууруохтара. Онон бу темаҕа үгэс семинардар, аһаҕас кэспэтиилэр ытыллыахтара.

ОдьКХ. Оттук сезонугар диэри тарбахха баттанар күн хаалла. Итини балаҕан ыйын 8 күнүгэр биэрэр сорук турар. Оноуоха үлэ күөстүү оргуйар. Нам сэлиэннэтигэр иккили мэндиэмэннээх уопсай дьыллар тас турбаларын бүүс-бүтүнүү көтүрэн сана, пластик турбаларга уларыта сылдьаллар. Манна икки биригээдэ тохтоло суох үлэлиир. Дьылларга барар турбалары балаҕан ыйын 1 күнүгэр диэри холбоон бүтэриэхтээхтэр. Нэһиликтэргэ оттук сезонугар бэлэмнэнигэ бытаары суох. 2 Хомустаахха 30 мөл. үлэ бара турар. 60 ыалга теплотрасса тардыллар. Мантан 28 ыалга быйыл итии киирэрэ былааннанар. Фрунзеҕа 100% итии холбонмут. Бу нэһиликкэ кыһыннары, сайыннары ыраас уунан хааччыйар усулуобуйа тэриллибит.

Тыа хаһаайыстыбатын салаатынан: оттоонунга улахан хаалы суох. Былаантан 62% оттоммут. Сиилэни бэлэмнэһин саҕалааммыт. Салбан, Фрунзе нэһилиэгин хаһаайыстыбалара үчүгэй көрдөрүүлээхтэр. Атырдык ыйын 22 күнүгэр Нам ипподромугар Эңгисэли кубогар республикатааҕы атырдык ыйын ытыллар. Алта сүүрүү тухары араас улуустартан 28 сыспай сиэллээх күөн көрсүөҕэ. Нам улууһуттан 6 атырдык ыйын.

Баһаартан сэрэхтээх буолууга надзор график быһыытынан, сана үөрэх дьылыгар үөрэх тэрилтэлэрин бэрэбиэркэлиир. Манна улахан ыарахаттар баһаарынай емкостар туруулары, уунан хаачылыылары, доккумоннара кыайтарбаттара буолаллар. Сыл саҕаланан бытаарыттан барыта 7 баһаар бэлиэтэммит. Мантан 4-5 этин содулуттан.

Улуус кылаабынай бырааһа Л.А. Слепцов иһитиннэрбинэн, средаҕа, четверга Канадаттан икки студент, икки преподаватель кэлиэхтэрэ. Кинилэри Граф Биэрегинээҕи ФАП-ка сырытыннарарыгар, үлэтин билиһиннэриэхтэрэ. Партизанна кырдыаҕастарга аналлаах балыһа улахан өрөмүөнө бүһүт. Наадалаах мал-сал барыта кэлбит. Онон балаҕан ыйын ортогугар аһыллар былааннаахтар. Нэһиликкэ дьарыктаах буолуу киинэ Гаврил Иванович Николаев диэн сана салайааччылааммыт. Учуутал үөрэхтээх. Бу иннинэ Намнааҕы 1№-дээх орто оскуолаҕа директоры хаһаайыстыбаннай чааска солбууааччынан үлэһиттэр.

Улуус дьаһалтатыгар биэр кэлим сакаас сулуустатын сүрүннүүр специалиһа А.М. Кириллин төрөөбүт улууһугар Чурапчыга атын үлэҕэ ыгырыллыбыт. Афанасий Михайлович 4 сыл тутуу салаатыгар үлэлээн кэллэ. Кини харда тылыгар үлэлээн ааспыт сылларын олус истинник, үчүгөйдик саныырын, Нам улууһугар үлэлэбитинэн кизэн туттарын туһунан эттэ. Итинэн Нам олоорго, үлэлииргэ олус табыгастаарын, дыно-сэргэтэ элэккэйдэрин, аламаҕайдарын бэлиэтээтэ.

Бэйэ информ.

Тыа сиригэр — дохуоттаах үлэни

БААҤЫНАЙ БААРАҒАЙ ТУТУУТА

Хамаҕатта нэһилиэгэр олоор Александр Степанович Жирков салайааччылаах «Сага сүүрэн» бааһынай хаһаайыстыба оҕуруот аһын үүннэринэн лаппа ылсан дьарыктанан эрэр. Быйыл «Сага сүүрэн» 23,5 гектардаах бааһынаҕа хортуппуйу, 1,5-ти гаалаах сиргэ моркубу уонна сүбүкүлэни олордон көрө-харайа сылдьаллар. Хаһаайыстыба саҕа булуммут ууну ыстарар 2 тэрилинэн бааһыналарын нүөлсүтэр буоланнар үүнүү куһаҕана суох. Александр Степанович 1 гектартан 120 ц хортуппуйу хостуурга суоттанар. Сүрүн үлэлэрин сэргэ Семен Жирков прорабтаах хаһаайыстыба 5 үлэһиттэ оҕуруот аһын харайар сана хранилищени тутта сылдьаллар. Бу баараҕай тутууларын от ыйын 2 күнүттэн саҕалаабыттар. Быйыл тутуу бастагы учарата, 353 кв.м иннээх бокса үлэҕэ киллэриллэхтээх.

Хаһаайыстыба баһылыга туһааннаах тэрилтэлэри кытта гааһы киллэри уонна «Бикбек» диэн хортуппуйу кутар контейнердары аҕалы боппуруостарын быһаарса, кэспэтэ сылдьар эбит.

Быйыл хранилищеларыгар 200 т атыгыга барар уонна ыһы сиемэтигэр хаалар хортуппуйдарын ууруохтаахтар. Эһиил хранилищеларыгар өссө 200 кв.м иннээх эбии тутууну тутар былааннаахтар.

И. ИВАНОВ

Ходуһа суугуна

СОРОХ НЭҤИЛИЭКТЭР БЫТААННАР

Улуус тыатын хаһаайыстыбатын управлениетыгар нэһиликтэр түһэрбит сыһыппарыттан көрдөххө атырдык ыйын 17 күнүгэр туругунаан улуус үрдүнэн 25939 тонна от оттоон сорудах 70% толорулунна. Онон былларынынгы туһааннаах кэм көрдөрүүтүн 2%-нан аһара түстүбүт.

Бааһынай хаһаайыстыбалар былларынынгытааҕар 361 тоннаны, кэтэх хаһаайыстыбалаахтар 1733 тоннаны ордук оттоон иһэллэр.

Халлаан туран биэрэн модуттар, түбэлэр, фрунзелар, салбаннар, Ленскэй нэһилиэк

тэтимнээхтик оттоон былааннарын толороллоро бэрт кыра хаалла. Бу нэһиликтэр сезоннааҕы сорудахтарыттан (туһааннаабынан) 83,4%-нын, 83,5%-нын, 96,9%-нын, 92%-нын бэлэмнээтилэр.

1 Хомустаах 73,2%, Партизан 73%, Никольскай 75%, Хатын Арыы 70%, Арбын 77,7%, Көбөкөн 68% ситиһэн кыстыыр оттоон булуноох курдуктар. Оттон Үөдэй 57,5%, Бөгүн 51,5%, Хатырык 56,2%, Маймаҕа 56,4%, 2 Хомустаах 53%, Искра 47,5%, Таастаах 60,8% эрэ оттоон былааны толороллоро өссө да ыраах.

Бэйэ информ

КҮННЭТЭ ҮЛЭБИТ — КЫСТЫККА БЭЛЭМНЭНИИ

СӨРҮҮН САЙЫН

1 Хомустаахха 10-ча хонуктааҕыта «Александров» б/х оҕуруот аһын атыгыга таһаарда. Быйыл чааһынайдарга оҕурсу хойутаан тахсан, хамаҕатык атыылаһааччы буоллум. Кабачки киилэтэ 120 солк., оҕурсу 60 солк., помидор 80 солк., баклажан 40 солк., хаппыста 30 солк. атыгыга баар. Бэйэбит дөйдүбүтүгэр үүммүт оҕуруот аһа сибизһэй, амтана үчүгэй. Намга маһаһын аайы омуктар бэйэлэрэ атыылы туруллар да, соччо ахсарбаппын. Кинилэргэ атыылыр мизэстэ көстөрө да бэрт. Сайынны ыһаахха, бырааһынныктарга эт аһы атыылаары гынахтарына Роспотребнадзор көнүллээбэт, элбэх анализ түмүгүн көрдүүр. Оттон ити омук атыыһыттарын, арааһа, «тиистэрэ» хоппот быһылыах. Былыр сахалар эттэрин күөх окко суулаан, кэһии гынан ыраах бараллара. Ким да агарыбыс буолбута, сүһүрбүтэ суоҕа. Россия көрдөбүлэ диэн сороҕор аһара түһэллэр курдук. Онон омуктар оҕуруоттарын аһын бэрэбиэркэлиэххэ наада.

Быйыл сайын көлөһүн сарт түһэр куйаас күнэ буолбата. Оҕуруот аһа ону суохтаата дииллэр. Водопровода суох ыалларга хортуппуй үүнүүтэ сэмэй соҕус буолар. Илгэлээх ардахпыт тоҕо хоро түспэт, ыспааһаптар ардаҕа суох буолар буолдулар, былларынын эмизэ 3 Ыспааһап ардаҕа суох этэ. Былларынынгы сайыны хатылыыр. Түргэнник оттоотуннар диэбиттии ходуһа быһыта сабыллыбат. Сүөһү-сылгы быһыттан былдыасынан, кыайар, сүрэхтээх өттө оттоон бүттэ. Сүөһүбүт 50% аҕылаабыта арыый да сынныата буолуо.

К. ЕРЕМЕЕВ,
1 Хомустаах

ОДЬКХ: ИТИТЭР СИТИМ УЛАРЫЙАР

Кыстыкка бэлэмнэ ОДЬКХ-та үчүгөйдик тэринэн үлэлэһэ сылдьар. Ол туһунан бу тэрилтэ кылаабынай инженерин Тихонов Евтропий Алексеевич көрсөн кэспэтиим.

— Евтропий Алексеевич, кыстыкка бэлэмнит туһунан күттүөннээх информация ханна да быктаран бирэбөккө сылдьабыт. Кыстык саҕаланара балтараа ый хаалла. Туох үлэ барда, төһөлөттүгү? Уопсайынан балаһыанньабыт хайдаһый?

— Балаһыанньабыт куһаҕана суох. Тугу оҕуруоттаахпыт чуолкай. Ол быһыытынан үлэлибит. Кэлэр кыстыкка улуус үрдүнэн 73 хочуолунай үлэлэтэн кыстыгы тууруохтаахпыт, оттон 53 гааһынан, 20-тэ таас чоҕунан оттулуохтаахтар. Бу объектары барыларын үлэлиир турукка киллэрэргэ 2015 сыллаах ремонтнай программа быһыытынан 5843 тыһ. солк. көрүллүбүтэ. Манна чуолкайдаан этиэххэ наада, сүрүннэн 13 объектарынан харчы тарҕатыллыбыта. Олорго улахан үлэлэр барыахтаахтар. Бэс ыйын 18 күнүгэр кимнээх үлэни ытыгытаахтара, бэдэрээттигэр биллибиттэрэ. Үгүс өттүгэр бэйэбит үлэһиттэригэр тэрилтибит биригээдэлэр бөлөхтөрө үлэлээтилэр. Атыттартан итэҕэһэ суох ханнык баҕарар үлэни хаачыстыбалаахтык толороллорун өссө төгүл дакаастаатылар.

Ол курдук, «Даадар» хочуолунайыгар 268 тыһ. солк. үлэ оҕоһулунна. Манна 75 м3 уу емкоһа капиталнайдык өрөмүөннэнэ.

Нам «ЦРБ» хочуолунайыгар 336 тыһ. солк. үлэ барда. Манна 420 км усталаах тымны уу барар турбата санаттан тардылынна.

Ржевская (Привокзальная) уулусса 3; 5; 5/1 №-дээх уопсай олоор дьылларгэ тымны уу ситимэ тардылынна, «РУС» хочуолунайыттан барар опоралара 400 мизтэрэҕэ санардылыннылар. Онно барыта 735,6 тыһ. солк. ороскуоттанна.

1 Хомустаахха теплотрассаны утепляйдааһын 886 м оҕоһулунна. Аммосов аатынан уулусса 64; 66; 68; ВЛКСМ уулуссатын 3; 5 №-дээх дьылларигэр кэлэр тымны уу системата 411 м тардылынна — барыта 805,7 тыһ. солк. суумалаах.

Итинник үлэлэр Таастаахха 1381,7 тыһ. солк., Түбөҕэ 208,9 тыһ. солк., 2 Хомустаахха 234 тыһ. солк. уонна Нам селотугар о.д.а. нэһиликкэлээх пууннарга оҕоһулуннулар, оҕоһулла сылдьаллар. Үчүгэйэ диэн баар — былааннамыт үлэлэр бу атырдык ыйын 14 күнүн туругунаан үксүлэрэ 100% бүтөн кыстыкка номнуо бэлэмнэр. Сиппэтэх үлэлэри ситэрэргэ салгы үлэ барар.

Быйыл сана матырыйааллары тутуу баар буолла. Ол курдук, сир аннынан тонмот полимернай турбалары тутунубут. Энергосбережение өттүгэр сана электроконтактнай манометрдары холбоһуно у.д.а. саҕалаахпыт. Ол өттүгэр 1863 тыһ. солк. көрүллэн турар. 1200 тыһ. солк. суумалаах ПТН ылыллыбыта. Биэр тылынан кыстыгы бэлэмнээх көрсөргө бары өттүнэн хаачынан олоробут. Хааччыны да өтгүнэн, өйгүтүнэн-санаабытынан да бэлэмнэнигит хайҕаллаах дьыала.

Андрей КОБЯКОВ,
пресс-киин салайааччыта

Билсин: сана салайааччы

ДЬАРЫКТААХ БУОЛУУ КИИНИН САҢА НАЧАЛЫНИГА

2015 с. атырдык ыйын 7 күнүттэн Намнааҕы дьарыктаах буолуу киинигэр сана начальнигынан Николаев Гаврил Иванович ананан үлэтин саҕалаата. Гаврил Иванович 1978 с. Бүлүү улууһугар төрөөбүтэ. 2001 сыллаахха Саха Госуларстенай университеты бүтэрбит. Үөрөһүн бүтэригиттэн ыла И.С. Гаврильев аатынан Намнааҕы 1 №-дээх орто оскуолаҕа учууталынан, дириэктэри иитэр үлэҕэ уонна хаһаайыстыбаннай үлэҕэ солбууааччынан ситиһилиэхтик үлэлээбитэ. Кэргэннээх, уол оҕолоох.

**Бэчээтэммиккэ
эргиллэн**

Туох эмэ быһыы-майгы, сурах-садык билиннэ-иһилиннэ да, этэрбэс араадыһыата сонно тута уоһугар түһэрэн ылан, үлүннэрэн-дарбатан, сорох соробор олох да ис хоһоонун уларытан уостан уоска тийэн иһэр үгэстээх...

Иркутскайдаағы арбитражной апелляцияционной суд «Ленастройсервис» ХЭО-ға Баргыһаан нэһилиэтин дьаһалтата 9 мөл. солк. төлүүрүн туһунан уурағы таһааран тустаах нэһилиэккэ ыарахан балаһаньаны үөскөппит. Олохтоохтор ол туһунан сурах-садык, үһү-бадах курдук эрэ «этэрбэс араадыһа-тын» нөһүө истэ-билэ олоһоллор. Онон дьыала ис дьинин чопчу нэһилиэнньэҕэ тиэрдэр сыалтан, атырдык ыйын 14 күнүгэр «Партизан нэһилиэгэ» МТ баһылыга Алексей Зырянов нэһилиэнньэтин түмэн «Нам улууһа» МТ баһылыга Александр Атласовы кытыннаран муньаҕы тэрийэн ыытта. Салаяаччылар мустубут дьонго бу тахсыбыт быһыыны-майгыны ырыта, анализты, үөрэтэ сылдыалларын, ол түмүгүнэн СР правительствотын бэрэссэдээтэлигэр сурук суруйуохтаахтарын уонна СР үбүн министриэстибэтин кытта үлэлээр былааннаахтарын туһунан иһитиннэрдилэр.

Бу дьыала Москватаағы арбитражной суукка хаттаан кө-

**УЙАН-ХАТАН
БИЛЛЭР КЭМЭ**

руллүүтүгэр нэһилиэк дьаһалтата хотторор түбэлтэтигэр хайдах дьаһанан сылы этэнгэ түмүктүү суолу ырыттылар. Ол курдук, нэһилиэк дьаһалтатын үбүлээһинигэр киирэр тэрилтэлэр объектарын (спортсаал, кырдыбаастар балаһаннара, дьаһалта хонтуората, библиотека) сабыталаан бюджет үбүн оросхутун аччатыыга күһэллэхтэрэ.

Оччоҕо бу тэрилтэ үлэһиттэрэ бары «Хомус» СК түмсөннөр салгыы үлэлииргэ бэлэм буолуохтарын наада.

Кэпсэтии сүннүһүнэн, атырдык ыйын 15 күнүнээҕи 96-97 №-дээх «Энсиэли» хаһыакка тахсыбыт «Баргыһаан сарсын-гыта хайдах буолуоҕай?» диэн ыстатыйатын чэрчитинэн барда.

С. АРГУНОВ

Улуус баһылыгын колонката

ААСПЫТ НЭДИЭЛЭБЭ

Ааҕааччы, дорообо!

Субуотатаағы хаһыаттан Партизан нэһилиэгэр үөскээбит кыһалҕа туһунан билсипит буолуохтааххыт. Бу улахан суумалаах иэс туохтан, хайдах үөскээн тахсыбытын быраабы харыстыыр органнар чуолкайдыахтара, ол кэннэ эрэ сөптөөх түмүктэр оҥоһулуохтаахтар. Оттон биһиги бу түбэлтэттэн уруок ылыах кэригнээхпит. Уопсайынан, кризис тарҕаммытынан, арҕаа дойдулар киллэрбит санкцияларынан сибээстээн дойду бюджетнай эйгэтигэр үбү туһаныыга ураты хонтуроол олохтонно. Бу күннэргэ Россия Генпрокуратурата Саха республикатыгар кизг бэрэбиэркэни ыытар, ити, биллэн турар, үп-харчы эйгэтигэр үөскээбит кыһалҕалартан тутулуктаах.

Урукку өтүгэр нэһилиэктэр, улуустар, куораттар дьаһалтала-рыгар бюджеттэн бэриллэр үбү туһаныыга кыра да буоллар наада-тын көрөн болумуочуһа кизг соҕус өрүттээх этэ. Оттон билгин Бюджетнэй Кодекса, атын да нормативнай докумуоннарга олобу-ран бэриллэр үп анал сыаллаах кэлэр, ол эрэ сыалга туттулуохтаах. Сорох баһылыктар мань ситэри өйдөөбөккө «уопсай интэриэс» дининэн салайтаран үбү уҕа-ханас, сыһа-халты туһаналлар, ол түмүгэр холубунай дьыалаларга тийэ эппиэтинэскэ тардылаллар. Бу булгуччу тохтотулуохтаах, ол онугар бэйэ дохуотун ула-атыннарар, үкэсэр туһугар үлэ барыахтаах. Биллэн турар, олус уустук, ыарахан сорук, ол эрэн сорох нэһилиэктэр баһылыктара итиннэ кэскиллээх үлэни саҕалаатылар.

Социальной суолталаах объекттар тутууларын саҕалыах ин-нинэ источниктарын чопчу быһааран, ким эрэ эрэннэриитинэн дуоһуйбакка чаччы илиигэр баар үбүнэн тутууну ыытар быдан ордук, итинник бэрээдэги булгуччу тутустааха эрэ үтүө түмүктэр көстүөхтэрэ. Нэһилиэнньэҕэ туһаайан этиэҕи баҕарыллар, бэйэ-лэрэ талбыт баһылыктарыттан кыаллыбат суолу кэлтэйдии ир-дээбөккө, нэһилиэк бюджета хантан хайдах таньылларын сиһилии билсэн олоһор түөлбөни салайыыга быһаччы кыттыахтарын наада. Ол инниттэн уопсай уонна сүбэ муньахтарга сылдьан, онно бала-һаньаны чуолкайдыан баран баҕа санааны сөптөөхтүк туруор-суохтарын наада.

Оччоҕуна эрэ нэһилиэк дьаһалтата, баһылыга быыбар эрэ интэриэһинэн салайтарбакка, популистскай дьаһаллары ылым-макка уопсай интэриэс туһугар көдьүүстээхтик уонна үтүө түмүктэрдээхтик үлэлиир кыахтанабыа. Мань ситиһэр инниттэн ба-һылыктар туох-ханлык үлэни ыыталларын нэһилиэнньэҕэ кизгник иһитиннэрэр-билиһиннэрэр интэриэстээх буолуохтаахтар. Маньк үлэ тэриллэбэтэинэ үкүсүгэр «үһү-бадах», олово суох үһүйээннэр дьон өйүгэр-санаатыгар улахан булкууру уонна сыһа-халты бы-һаарыыны ылынарга төрүөт буолаллар. Икки өттүттэн итинник бө-рүкүтэ суох быһыыны хайа сатанарынан таһаарбат ордук.

Александр АТЛАСОВ

Быыбар-2015

Быйыл, балаһан ыйын 13 кү-нүгэр, улуус сорох нэһилиэк-тэригэр нэһилиэк баһылыктара уонна депутаттара быыбарда-ныахтаахтар.

Онно бэлэмнэни хаамыытын туһунан улуустаағы территори-альной быыбар комиссиятын се-кретара А.И. Корнилова бу кур-дук иһитиннэрдэ.

— Быйыл биһиги улуус-пугар Бөтүнгэ, Маймаҕа, Көбөкөнгө нэһилиэк баһылык-тарын, Партизанна, Хатырыкка, Маймаҕа, Көбөкөнгө, Искраҕа, Ленскэйгэ депутаттарын талы-ыга быыбардар ытыллыах-таахтар.

Бөтүнгэ баһылык быыба-

**КАНДИДАТТАР
ЧУОЛКАЙДАНЫЛАР**

рыгар 1 мандакка 4 киһи канди-даттынан регистрацияланна. О.И. «Единэй Россия» партияттан 1 кандидат уонна 3 кандидат бэйэ-лэрэ туруорунулар. Маймаҕа баһылык быыбарыгар «Единэй Россия» партияттан 1 кандидат уонна 2 кандидат бэйэлэрэ ту-руорунан регистрацияланнылар. Көбөкөнгө баһылык быыбары-гар 5 кандидат киирсээт. О.И. «Единэй Россия» партияттан 1, Аграрнай партияттан 1 уонна 3 кандидат бэйэлэрэ туруорун-нулар.

Нэһилиэк депутаттарын бы-

ыбардыырга: Партизанна 11 мандакка 28 кандидат, Хаты-рыкка 15 мандакка 27 кандидат, Маймаҕа 7 мандакка 13 канди-дат, Көбөкөнгө 10 мандакка 17 кандидат, Искраҕа 7 мандакка 12 кандидат, Ленскэйгэ 1 мандакка 3 кандидат регистрацияланны-лар. Онон барыта 51 мандакка 100 кандидат быыбарга кытты-ахтара.

«Единэй Россиялар» 51 кан-дидаты, «Сизэрдээх Россия» 18 кандидаты, КИРФ-тар 3 канди-даты туруордулар.

И. ИВАНОВ

Улуус нэһилиэктеригэр

Атырдык ыйын 16 күнүгэр 1 Хомустаахха икки сыллааҕыта кыра авиация самолеттара, анал сир ылан үлэлээри, сахалы үгэһинэн сэргэ туруоран, чугас хотугу улуустарга таһаһаһы таһыыга көнүллээх үлэлэрин саҕалаабыттар. Бөһүөлөк хо-ту өттүгэр урут аһынканы эм-тээри АН-2 самолет түһэр көнө хонуутугар олохсуйдулар. Би-һиги ыалтан 500 миэтэрэ ойуур кэтэвэр баалларын иһин ыал-ларым дии санаан, бүгүн Россия салгынаағы флотун күнүнэн аэ-ропортут бырааһынныгы бил-лэриитин ааһан, баран көрдүбүт. Төрөһүттэр оҕолорун, сизнэ-рин адалан оҕо бырааһынныгын курдук оҕолуун, улахан дьонну-ун 200-тэн таһа киһи мустубут. Кыра оҕолор самолет иһигэр-таһыгар хаартыскаҕа түһэн

күннээтилэр. Сэбиэскэй саҕа-на «Мин летчик буолуом» диэн ырыа баара. Кэники ырыынак кэмигэр космонавт буолар баҕа уостан, летчик буолар баҕалаах да арыһаабыта.

Үрдүк мэнэ халлаантан самолеттан парашютистар

тэриттэн летчиктар үөскүөхтэрэ, парашютуна дьарыктаныахта-ра турдаҕа. Авиаплощадкаҕа 2,5 чаас сылдыбыт сонунум итин-ник. Нэһилиэкпит сиригэр само-леттар тугу гыналларын билиэн-көрүүн баҕалаахтар бааллара чуолкай.

**АЭРОДРОМНА
БЫРААҤЫННЫК**

ыстанан, оҕолор үөрүүлэр-көтүүлэрэ үкээтэ, онон сэргэх тэрээһин буолла. Авиатордар бырааһынныктара буолан куо-раттан ыалдыт элбэх.

Кыра авиация үлэһиттэрин эҕэрдэлээн, оҕо-уруу мустан, са-һынгы нуһаран, чуумпу күнгэ культурнай сынналан буолла. 1 Хомустаах, Партизан нэһилиэк-

Саас-күһүн суол-иис мөл-түүр, хаайтарар кэмгэ Саха си-рин улуустарыгар ыксаллаах, наадалаах таһаһаһы тиэрдигэ кыра авиация туһалыыр. Авиа-ция дьон туһугар үлэлиир, аэро-порт үлэһиттэрин сыаллара-со-руктара итинник.

**К. ЕРЕМЕЕВ,
1 Хомустаах**

Быыбар-2015

Үгүс быыбардаач-чы билэн олоһорун курдук «Саха республикатыгар муниципальной быыбардары ыы-тыты туһунан» СР Сокуонунан быыбардааччы быыбардыыр бюллетеныгар «Бары канди-даттары утарабын» диэн эбии строка киллэриллибитэ. Онон быйыл улууска ытыллар быы-бар бюллетеннарын быыбар-дааччы хайдах толоруохтаағын туһунан улууспут ТИК секре-тара А.И. Корнилова бу курдук быһааран биэрдэ.

даттары барыларын утарабын» диэн строка квадратыгар бэлиэ туруоран баран өссө ханнык эрэ кандидат араспаанньатын утары баар квадратка эмиэ бэлиэ туру-орбут, эбэтэр биир да квадратка ханнык да бэлиэни туруорбатах буоллаҕына, маньк бюллетень дьингэ суоһунан ааһыллар уон-на куолаһы ааһыыга киллэрил-либэт.

Быыбар бюллетена учаас-тактаағы быыбардыыр ко-миссия икки чилиэни илии баттааһынынан бигэргэтилли-бэтэх буоллаҕына, дьингэ суо-

САҢА БЫРААБЫЛАЛАР

— «Саха республикатыгар муниципальной быыбардар ту-старынан» диэн СР Сокуонун 5 ыст. 9-с чааһыгар сөп түбэ-һиннэрэн быыбардыыр бюлле-тены быыбардааччы толоруу-тун туһунан быһааран биэрии бюллетенна баар буолуоҕа. Быыбардары ытыты туһу-нан сокуонна быыбардыыр бюллетенна «Бары канди-даты утарабын» диэн саҕа строка эбии киллэрилин-нэ. Онон бюллетены толорууга бол-домтолоох бу-олуу эрэйил-лэр. Холобур, биир быыбар-дыыр уокурукка сэттэ ман-дакка хас да кандидат баар буоллаҕына сө-бүлүүр (талар) кандидаттаргыт араспаанньаларын утары баар квадратка сэттэ бэлиэни (галоч-каны), эбэтэр онтон арыһах бэли-эни туруоруохха сөп. Быыбарда-аччы кандидаттары барыларын сөбүлээбэт, утарар, талбат буол-лаһына кандидаттар утары баар квадратка туох да бэлиэни туру-орбат. Ол онугар «Бары канди-даттары утарабын» диэн строка утары баар квадратка ханнык баҕарар бэлиэни туруоруохтаах. Өскөтүн быыбардааччы «Канди-

дуна ааһыллар уонна куолаһы ааһыыга киллэриллибэт.

Дьэ, быыбар туһунан со-куоммутугар «Бары канди-даты утарабын» диэн строка бюллетенна баар буолбутунан киһи талар бырааба хаачча-таммат буолла. Онон быйылгы быыбарга дьон көхтөөхтүк кыт-тан чаччы үлэлиир, кыахтаах дьоннору баһылыктарынан, де-путаттарынан талыахтара диэн эрэх-турах санаа баар.

И. ИВАНОВ

Киэн туттар дьоммут — биир дойдулаахтарбыт

Бу орто дойдуга айыллаттан айдарылаах, дьонтон ураты дьарыктаах, дыкти талааннаах дьон абылаа суохтар. Кинилэр олон ааспыт олохторугар бар дьонноругар үгүс үтүнү айан-тутан, үйэлэргэ сүппэт өйдөбүннүгү хаалларан, ааттара ааттанар, сырдык тыннар, мессүөннэрэ өйтөн-сүрэхтөн сүппэт. Манньк биир ытыктанар киһинэн Василий Алексеевич Зыряновы киэн тутта ааттыбын. Кини Россия композитордарын соһун чилиэнэ, Саха республикатын искусствотын үтүөлээх деятелэ, Нам улуунун, Үөдэй нэһилиэтин «Ытык киһитэ», улуус уонна үгүс нэһиликтэр өрөгөй ырыаларын музыкальнай автору. Василий Алексеевич туһунан киэн эйгэбэ үтүө тылларынан ахтан — санаан ааспатааха табыллыбата буолуо. Бар дьон, боростуой норуот бука диэн эрэнэ күүттэбэ. Василий Алексеевич орто унуохтаах, тып-тап туттан хаамар, мындыр, муударай толкуйдаах, өрүү тугу эрэ толкуйдуу сылдьар, дьонтон ураты эйгэлээх дыкти киһи этэ. «Хайа тулуктарым, чыычаахтарым» диэбитинэн агаар санныгар кырачаан баянын кыбымгытынан үөрэн — мичилиэн киирэрин үгүс киһи суохтаата диэтэхпинэ сыыспатым буолуо.

Василий Алексеевичи кытта алтыһан үгүһү элбэби билбиппиттэн, музыка эйгэтин абыланар уһуйбутугар, Саха Республикатыгар биллэр-кестер композитордары көрүүнүнэрэн, илии тутуһан кэпсэтиннэрибитгэр, билиһиннэрбитигэр махтанабын уонна билигин киэн тутта саныыбын. Ол курдук, Захар Константинович Степанов уонна Кирилл Афанасьевич Герасимов курдук профессиональнай композитордары кытта бэрт абылаах сылаабыта көрүүнүнэрбитэ.

Василий Алексеевич бэйэтэ капсириэн бэрт кыра оро сааһыттан аан бастаан гитараба оон-

ньоон музыка дыкти абыланар ылларбыт. Кини Дьокуускайдаагы музыкальнай училище теоретико-композиторскай салаатын, онтон кэлин Москваба Гнесин аатынан педагогическай институту ситиһилээхтик бүтэрбитэ. Бу үөрэнэр сылларыгар ырыаны айарга, чочуйарга уонна фортепианога суруйарга РСФСР уонна Саха АССР искусствотын үтүөлээх үлэһитигэр Грант Арамович Григорянга,

тыгар суруллан сыталлар диэн этэрэ. Василий Алексеевич үлэтин биир сүрүн хайысхатынан хоровой жанр буолар, бу жанрга кинини кизиник биллибит уонна биһирэммит композиторунан биллэллэр. Кини норуокка хаалларбыт сүдү айымньыларынан буолаллар: Степан Дадаскинов либреттотугар бизэс чаастаах М.К.Аммосов туһунан оратория, Степан Дадаскинов мелодиятыгар «Энсиэли хочотун туһунан

лоон аатынан опера уонна балет театрын солистарын Марина Попова, Анегина Ильина, Иван Степанов, Семен Оконешников курдук Россия, Саха Республикатын үтүөлээх артыыстарын репертуардарыгар кирибиттэрэ. Василий Алексеевич «Кырым-пам доржооноро» диэн ырыаларын хомуурунньуга 1972 сыллаахха тахсыбыта. Маны сэргэ кини үгүс биллэр мелодистар ырыаларын хомуурунньукта-

киһитэ кини олоһун аргыһа, доһоро, таптыыр кэргэнэ Татьяна Афанасьевна Гаврильева-Зырянова. Олоһун тиһэх күнүгэр дылы Татьяна Афанасьевналыын оҕолорун, сиэннэрин, хос сиэннэрин көрөн, бүөбүйдээн, эйэ дэмнээхтик олонор, айар үлэтин абыланар олоһун аргыһыттан сүбэ-ама ылан бар дьонугар үйөлэргэ умнуллубат суолу аһан хаалларта.

Василий Алексеевич Үөдэйин нэһилиэгэр олоһун тиһэх күнүгэр дылы хормейстеринан ытыктабыллаахтык үлэлээн кэлбитэ. 25 сыл устага хоровой коллективка 100 киһи түмүллэн Василий Алексеевич айымньыларын күн-бүгүнүгэр дылы ыллаан — туойан кэллилэр. 2012 сыллаахха үгүс сыллаах үлэтинэн, үрдүк ситиһиллэринэн народнай хоровой коллектив ааты ылары ситиспитэ. Маны таһынан Никольскай нэһилиэгэр улууска, республикаба, норуоттар икки ардыларынаагы күрэхтэр кыайылаахтара, лауреаттара, дипломаннара «Намыһа», Үөдэйгэ «Сайаара» (дыахталлар), «Энсиэли» (эр дьон) вокальнай ансамбылларын уус-уран салайааччытынан үлэлээбитэ.

В.А.Зырянов — композитор, баянист — хормейстер, аккомпаниатор, искусство деятелэ, музыкальнай теоретик, мелодист, оранжировщик, саха омук культуратын тарбатааччы — биһиги киэн туттуубугунан буолар. Василий Алексеевич үрдүк аата ааттанан, кини айар үлэтин абылана салгыы салданан барарыгар баҕа санаабын тигэрдэбин.

Кини саха омук биир уһунлукчулаах киэн туттар киһитин биһиһытынан, норуотугар өлбөт — сүппэт үтүө өйдөбүннүгү хаалларда. Түя сиригэр олохсуйан олонор норуокка манньк сэдэх көстүү баарыттан, Василий Алексеевич курдук улуу композитор олонор ааспыттан киэн туттабыт, өрүүтүн ахта-саныы сылдыһахпыт.

Е.А. ЭВЕРСТОВА, Үөдэй

УРАТЫ ЭЙГЭЛЭЭХ КОМПОЗИТОР

гармонияба, полифонияба уонна оркестровкаба Генрих Ильич Литинскийгэ үөрэммитинэн киэн туттара. Үөрэбин ситиһилээхтик бүтэрэн Майа нэһилиэгэр баянист хормейстеринан, музыкальнай драматическай театрга концертмейстеринан, культпросвет училищеба преподавателинэн, радио комитетка музыкальнай редакторунан, республикатаагы норуот айымньытын дьэитигэр методихынан үлэлээн үгүһү айбыт-туппут, сүдү киһи.

«Кини мээне киһи буолбатах, сүрдээх уустук эйгэни музыка искусствотын үрдүктүк баһылаабыт уонна билигин киниэхэ тэнгнээх дьон олус абылаах ахсааннаах, суох да диэххэ сөп» — диэн олоһун тиһэх күнүгэр атаарарга бу тыллары кинини кытта бииргэ алтыһан үлэлээбит үрдүктүк тутта ааттыыр биллэр-кестер дьоммут эппиттэрэ. Василий Алексеевич эдэр эрдэбиттэн олоһун тиһэх күннэригэр дылы айыллаттан айдарылыбыт талааныгар, музыкара абылаан, тус бэйэтин күүһүнэн, кыабынан олоһун тиһэх күнүгэр дылы айар үлэ абыланар сылдыбыта. Кини сүүстэн тахса сүдү айымньылаах, онтон сорох айымньыларым Саха радиотын көмүс фонда-

номох» диэн театризованнай оратория, «Улуу Ильмень» кантата-реквием, «Эрэл» народнай үнкүү ансамбылыгар анаан «Ахсым Бэргэн» балет уонна да атын сүдү айымньылар автордарынан буолар. Саха норуотун киэн туттар биллиилээх ырыаһыта Сергей Зверев — Кыыл Уолун кытта айар үлэбэ бииргэ үлэлээбиттэрэ, чугастык алтыспытара. Кыыл Уола 100 сылын туолуутугар анаан урукку суруйбут үнкүүлэрин музыкатыгар олоһуран «Оһуор туос» диэн балетты суруйбутун Государственной үнкүү театра туруорбута. Норуокка кизиник биллибит, биһирэммит ырыалара Суорун Омол-

рын музыкальнай редакторунан, оранжировщикынан буолбута. Ол курдук, Христофор Максимов, Георгий Никифоров, Игнатий Слепцов, Александр Чахов, Николай Бойлохов, Виктор Никаноров, Анастасия Варламова, Валерий Егоров, Светлана Константинова, Егор Камеев биир куолааска суруллубут хастыы да ырыаларын, ырыа хомуурунньуктарын 2-4 куоластаан баянна, фортепианога доһуһуолун суруйбута. Кини кэнники сылларга айымньыларын хомуурунньугун кинигэ оҕорон таһаарар баҕа санаалааба. Василий Алексеевич куруутун этэр этэ, бу күн сиригэр саамай махтанар чугас

Врач советует

Питание является основой жизни. Особенно важна роль питания во время беременности и на первом году жизни, когда в организме ребенка наиболее интенсивно протекают процессы роста и развития, формируются и созревают новые органы и системы, совершенствуются их функции. Грудное молоко является бесценным даром природы, дает новорожденному ребенку здоровье, жизненные силы, самое важное — устанавливается психологическая близость между матерью и ребенком, сохраняющаяся на многие годы.

Доказано, что дети, вскармливаемые грудью матери, вырастают более доброжелательными к людям, более привязаны к близким. Грудное молоко является оптимальным видом вскармливания ребенка и наилучшим образом удовлетворяет потребности растущего организма в белках, углеводах, витаминах. Грудное молоко обеспечивает гармоничное нервно-психическое и физическое развитие ребенка, уменьшает частоту и тяжесть инфекционных болез-

ГРУДНОЕ ВСКАРМЛИВАНИЕ — ОСНОВА ЗДОРОВЬЯ РЕБЕНКА

ней, заболеваний рахитом, анемией, аллергией, снижает риск возникновения синдрома внезапной смерти и младенческой смертности.

Естественное вскармливание рекомендуется всем доношенным и большинству недоношенных детей. Грудное молоко содержит антимикробные компоненты, которых нет в питательных смесях — иммуноглобулины, лейкоциты, лактоферрин, лизоцим, а молозиво — третий компо-

нент комплекта, участвующий в формировании иммунитета ребенка. По возможности ребенка прикладывают к груди сразу после рождения, поощряется совместное пребывание матери и новорожденного после родов. Частота кормлений определяется аппетитом ребенка, а не расписанием. Противопоказаниями к грудному вскармливанию являются активная фаза туберкулеза и ВИЧ-инфекция у матери.

Грудное вскармливание является уникальным процессом, который обеспечивает идеальное питание для детей раннего возраста, снижает заболеваемость женщин раком молочной железы и яичников и способствует сохранению здоровья женщин путем увеличения интервала между беременностями; содействует социальному и экономическому благополучию семьи.

В.В. АТЛАСОВА,
врач-педиатр

«ЭНСИЭЛИ КУБОГАР» КҮРЭС БЫЛДЬАҢЫ

Убаастабыллаах Нам улууһун дьоно-сэргэтэ!

Бу дьыл, атырдык ыйын 22 күнүгэр, субуотаба, улуус киинин ипподромугар кизэһэ 17 чаас 00 мин. «Нам улууһа» МТ дьаһалтатын уонна ат сүүрдүүтүн Федерациятын тэрийиллэринэн «Энсиэли кубога» диэн бириискэ республикатаагы ат сүүрдүүтүн күрэбэ ытытылаба. Бу күрэхтэһиигэ Уус-Алдантан — 2 ат, Амнаттан — 7 ат, Чурапчыттан — 4 ат, Мэнэ — Хаҥаластан — 2 ат, Сунтаартан — 5 ат, Хаҥаластан — 2 ат, Намтан — 6 ат илин-кэлин түсүһүөхтэрэ. Аттар 800, 1200, 1600, 2400 дистанцияларга сүүрүөхтэрэ.

ГАИ информирует

В течении 7 месяцев 2015 года на территории республики отмечается увеличение количества происшествий с участием детей и подростков в возрасте до 16 лет. Всего зарегистрировано 85 ДТП (2014 г. — 59), в результате которых погибли 2 (1) и получили травмы 92 (81) несовершеннолетних участника движения. 63 (53) ДТП произошли по вине водительского состава и 29 (28) автопроисшествий — по вине несовершеннолетних участников движения.

Наиболее часто в ДТП попадают дети в возрасте от 7-ми до 14 лет. Так, 57 (45) дорожных происшествий принадлежат к

«ВНИМАНИЕ — ДЕТИ!»

данной возрастной группе. Рост дорожно-транспортных происшествий с участием детей зарегистрирован в г. Якутске, Нерюнгинском, Мирнинском, М. Кангаласском, Кобьинском, Оймьконском, Абыйском, Амгинском, В. Вилуйском, Горном, Таттинском, Усть-Алданском, Чурапчинском районах.

Летний период, а также первый осенний месяц года, по статистике относятся к одним из самых неблагоприятных по числу автоаварий с участием несовершеннолетних. Период адаптации детей с началом учебного года требует пристального вни-

мания, принятия определенных мер со стороны министерств и ведомств, взрослых — педагогов, родителей.

В целях активизации работы по профилактике детского дорожно-транспортного травматизма и обеспечения безопасности несовершеннолетних в период начала учебного школьного года в Намском районе, с 17 августа по 14 сентября текущего года, начнется проведение 2-го этапа профилактического мероприятия «Внимание — дети!».

ОГИБДД ОМВД России по Намскому району

УЧУРЭХ ТЫПТАР

Бюро местной организации ВОС и члены Всероссийского общества слепых от всей души поздравляют с 65-летним юбилеем **ВИНОКУРОВУ АННУ РУФОВНУ** — отличника здравоохранения Республики Саха (Якутия), медицинскую сестру высшей категории!

Анна Руфовна более 38 лет бесперерывно работает в глазном кабинете. Ответственная и добросердечная медицинская сестра. Положительные отзывы о работе Анны Руфовны нередки от пациентов, в том числе и от людей с инвалидностью по зрению, за что мы очень благодарны вам.

Уважаемая Анна Руфовна! Желаем крепкого сибирского здоровья, долгих и счастливых лет в жизни, успехов в работе и благополучия в жизни. Пусть хорошее настроение и материальное благосостояние сопутствуют вам каждый день!

Тапталлаах аҕабыт, эһэбит, хос эһэбит, үлэ уонна тыыл ветеранын **НИКОЛАЕВ НИКОЛАЙ ИВАНОВИЧ** күн сириг көрбүт дьоллоох күнүгүнэн, үөрүүлээх үбүлүүһүгүнэн — 75 сааскын туолбут кэрэбэлэ күнүгүнэн итиитик-истинник эвэрдэлибит!

Баарабыт өрүү үөрэ-көтө, чэгиэн-чэбдик, оҕолорун, сиэннэрин тапталларынан кынаттанан доруобай сырыт. Баҕа санаан барыта туоллун, санаабытын сатаннын, толкуйдаабытын тобуллун истин.

Бары истин эвэрдэни кытта кэргэнин, оҕолорун, кийиттэрин, күтүөттэрин, сиэннэрин, хос сиэннэрин

Врач советует

Пневмококковая инфекция — группа инфекционных заболеваний человека, вызываемых пневмококком, поражающих преимущественно детское население и проявляющиеся разнообразными симптомами с возможным развитием менингита, пневмонии, сепсиса, отита.

Пневмококковая инфекция встречается гораздо чаще, чем мы думаем. Встречаемость в России (на 100000 населения):

— пневмококковый отит — 22000 случаев;

— пневмококковое воспаление легких — 1200 случаев;

— сепсис (заражение крови) пневмококковой этиологии — 100 случаев;

— пневмококковый менингит — у 10 детей от 0 до 2-х лет.

Возбудитель — пневмококк или *Streptococcus pneumoniae*, является представителем нормальной микрофлоры верхних дыхательных путей. Пневмококк окружен оболочкой, которая содержит антифагин. Именно он препятствует уничтожению пневмококков лейкоцитами. Такая оболочка позволяет ускользнуть пневмококку от иммунной системы ребенка до 2-х лет. Иммунные клетки взрослого человека уже справляются с нейтрализацией пневмококка. Именно эта особенность и является причиной распространенности пневмококковой инфекции у детей раннего возраста. В норме показатель носительства от 5-10 до 60-65%. Бактериальное носительство пневмококка особенно распространено в детских садах (до 60%) и начальных классах школы (до 35%).

Пневмококки малоустойчивы во внешней среде. Погибают от действия обычных дезинфицирующих средств, при 60°C погибают в течение 10 минут. Устойчивы к высушиванию. В высушенной мокроте сохраняют жизнеспособность в течение 2-х месяцев. На сегодня существует большая проблема устойчивости пневмококков к ряду антибактериальных препаратов, что создает дополнительные сложности в лечении заболевания.

Источником инфекции являются больные клинически выраженной формой болезни, носители пневмококков. Зараженные среды источника инфекции — носоглоточная слизь и мокрота.

Основной механизм заражения — аэрогенный, а путь — воз-

ПРОФИЛАКТИКА ПНЕВМОКОККОВОЙ ИНФЕКЦИИ

душно-капельный. Инфицирование происходит при чихании и кашле, разговоре с источником инфекции. Входными воротами пневмококковой инфекции являются слизистые оболочки ротоглотки и дыхательных путей. Большое значение в развитии дальнейшего процесса оказывает резистентность (сопротивляемость) входных ворот инфекции.

Группы риска заражения:

— Дети до 2-х лет, иммунные клетки которых не способны бороться с возбудителем. Дети первого полугодия жизни имеют материнские антитела, количество которых спускается в течение жизни сильно снижается, в связи с чем увеличивается риск развития инфекции.

— Дети и взрослые с иммунодефицитом (хронические заболевания).

— Лица преклонного возраста старше 65 лет (возрастной иммунодефицит).

— Лица с табачной и алкогольной зависимостью.

Факторы для развития заболевания: переохлаждение, снижение местного иммунитета в результате частых респираторных инфекций, стрессовые ситуации и переутомление, гиповитаминозы. Инкубационный период — от 1 до 3-х дней. Проявления болезни:

— Пневмококковая пневмония (воспаление легких);

— Пневмококковый менингит (воспаление мягкой мозговой оболочки);

— Пневмококковый отит (воспаление среднего уха);

— Пневмококковый сепсис (заражение крови).

Когда нужно обратиться к врачу при пневмонии? При появлении высокой температуры при выраженной слабости, кашле с мокротой гнойного и «ржавого» характера, боли в грудной клетке.

Когда нужно обратиться к врачу при пневмококковом менингите? При появлении высокой температуры, сильной головной боли, многократной рвоте, болей в шее, невозможности ее согнуть. Все эти симптомы для незамедлительного обращения к доктору. У детей раннего возраста — вы-

сокая температуры, постоянный плач и беспокойство ребенка — повод для срочного обращения к врачу. Менингит требует срочного лечебного вмешательства в условиях стационара.

Пневмококковый отит (воспаление среднего уха) характеризуется появлением высокой температуры, боли в области уха, повышением чувствительности к слуховым раздражителям. Осложнения пневмококковой инфекции

При развитии пневмонии стоит опасаться острой дыхательной недостаточности, сердечной недостаточности. При менингите — отек головного мозга. В случае сепсиса летальность достигает до 50% и можно ожидать любого из осложнений. По данным Всемирной организации здравоохранения, ежегодно в мире заболевают, вызванные пневмококком, уносят 1,6 миллиона жизней, 800 тысяч из них — дети до двух лет и 200 тысяч — дети от 2 до 5 лет.

Лечение пневмококковой инфекции:

Лечение назначает только врач. Самостоятельно принимать антибиотики нежелательно, поскольку правильно определить необходимую группу антибактериальных препаратов может только доктор. Неправильный подбор препарата и дозы может привести не только к отсутствию эффекта лечения, но и существенному снижению иммунитета, а, следовательно, и ухудшению общего состояния больного.

Профилактика пневмококковой инфекции:

— Вакцинация детей раннего возраста. Вводятся вакцины по разным схемам в зависимости от возраста. Иммунист вырабатывается через 10-15 дней после введения и сохраняется в течение 5 лет. Пневмококковая вакцина внесена в Национальный календарь профилактических прививок Российской Федерации.

— Неспецифическая профилактика (изоляция больных, поддержание иммунитета, витаминотерапия, занятия спортом, закаливание).

Д.А. ГОГОЛЕВ,

врач медпрофилактики

БИЛЛЭРИИЛЭР

РАСПОРЯЖЕНИЕ № 130 с. Столбы от 3 августа 2015 г. Об образовании избирательного участка МО «Хатырковский наслег» по выборам депутатов наслежного совета Хатырковского наслега
Согласно п. 2 ст. 14 Закона Республики Саха (Якутия) «О муниципальных выборах в Республике Саха (Якутия)», **РАСПОРЯЖАЮСЬ:**

1. Образовать избирательный участок в пределах административно-территориальной границы поселения.

2. Место проведения выборов и место нахождения избирательной комиссии определить здание Хатырской СОШ им. М.К. Аммосова, находящейся по адресу: Намский улус, с. Столбы, ул. Аммосова, 22. Телефон 27-1-95.

3. Опубликовать данное распоряжение в газете «Энсиэли».

Глава МО «Хатырковский наслег» Пинигин А.М.

Атырдык ыйын 20 күнүгэр күнүс 14 ч. кизэһэ 18 ч. диэри «Нам уллуһа» МТ баһылыга А.П. Атласов уонна «Нам уллуһа» МТ Муньабын депутаттарын председателэ, «Биир ыһыл Россия» партия Намнаабы салаатын секретара И.Р. Попов олохтоох

нэһилиэнньэбэ «Общественной приемной» күнү тэрийэллэр.

Көрсүһүүтэ кэлэн көхтөөхтүк кыттаргытыгар ыгырабыт.

От 14 августа 2015 г. исх. № 38 с. Столбы **Избирательная комиссия МО «Хатырковский наслег» просит читать информацию, опубликованную в газете «Энсиэли» от 5 августа 2015 г. № 92 (10324) следующим текстом:**

По состоянию на 30 июля 2015 г. приняты документы кандидатов в депутаты наслежного Совета МО «Хатырковский наслег», всего кандидатов — 13. Из них выдвинуты от ЯРО ВПП «Единая Россия» — 12 и самовыдвижением — 1.

Председатель ИКМО Слепцова М.Е.

© Суһаллык Нам с. чааһынай дьиэни учаастагы кытары **атыылыбын**, атастаһыкка биэрэбин. Дьиэтэ эргэ өтөх, 1960 с. тутуу, быстах болдьоххо эрэ олорорго сөптөөх. Учаастага көнө, кураанах, үгүс тутууга суох (12 сот.). Болдьоһор сыаната — 600 т.с. Түһэрсииххэ сөп. Атастаһы массыына, эбии төлөбүрү кытары мат. кап. буолуон сөп. Оҕо саада, оскуола, күөл чугас.

Тел. 89644183759

© Сыбаайбалары, үбүлүүдэри, бырааһынньыктары хаартыскаҕа түһэрэбин уонна араас бэчээт өнгөлөрүн өнгөрбүм.

Тел. 89245687277

© Продается 3-хкомнатная ч/б квартира в панельном доме.

Тел. 89248659914 (vatsan)

© Продается земельный участок 9 соток в с. Крест-Кытыл, ул. Отой, 20.

Тел. 89142793966

Считать недействительным утерянный паспорт 9801 № 352077, выданный 23.04.2002 г. ОВД Намского улуса на имя Сивцевой Марины Афанасьевны

© Продаю норковую шубу с капшоном черного цвета, размер 42. Обращаться с 19 час до 22 час.

Тел. 89241629323

© Гараж, баанньык тутарга сөптөөх тиит кругляк маһы атыылыбын. 100 штука, уһуна — 8-9-10 м.

Тел. 89248794815, 89841051246

© Продаю усадьбу 15 соток в с. Намцы по ул. Жиркова, 17. Цена - 500 тыс. руб..

Тел. 89644239716

ЦЕНТР ПОДДЕРЖКИ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА РС (Я) 21 АВГУСТА 2015 Г. ПРОВОДИТ БЕСПЛАТНЫЙ СЕМИНАР ДЛЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЕЙ, ГРАЖДАН ПЛАНИРУЮЩИХ ОТКРЫТЬ СВОЕ ДЕЛО

- Меры государственной поддержки - 2015
- На семинаре предприниматели смогут узнать:
 - Где и на каких условиях выдаются субсидии, льготные займы?
 - Кто может выступить поручителем при оформлении кредитов? Как найти дешевое помещение под аренду для бизнеса?
 - Где проходят качественные бизнес-тренинги, курсы и семинары?
 - Какие существуют государственные услуги для предпринимателей? И многое другое.

Место проведения семинара: г. Якутск, конференц-зал Республиканского медиа-центра, ул. Орджоникидзе 31, 2 этаж.

Онлайн-трансляция будет производиться в здании Администрации улуса 1 этаж «Конференц-зал».

Время проведения: 15:00 - 18:00.

Запись на семинар проводится по телефонам: 8-800-100-58-80, 8-924-873-77-28, 8-924-873-77-96.

Справочная информация: тел./факс 41-8-03 моб. 89248737751 Бугаев Б.Б.

Эдйиитигир Роза Дмитриевна, кини оҕолоругар, сиэннэригэр тапталлаах кэргэнэ, үлэ, тыыл, сибээс ветерана, ССРС сибээһин туйгуна, Саха республикатын норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, Нам уллуһун, Нам с. бочуоттаах гражданина	Тапталлаах оҕом, бырааптыг МАЛЬЦЕВ ПЕТЯ (Петикка) уһун, ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытын аймахтарыгар, бары билэр, чугас дьоммутугар диригиник курутууйан туран ийитинэрэбит. Ийэтэ, эдйиитдэрэ, күтүөттэрэ
МАТВЕЕВ Василий Васильевич ыалдьан өлбүтүнэн дириг кутурбаммытын биллэрэбит, арабыт, эһэбит үтүө аатын үйэ-саас тухары сүрэххитигэр үтүөтүк илдьэ сылдьахтарыа дин бүк эрэнибит. Убайын Колодезников А.П., кэргэнэ Раиса, оҕолоро, сиэннэрэ	Күндү эдйиитигир Мальцева Татьяна Васильевна, кыргыттарга Машаба, Вальяба, Надяба, кинилэр дьэ кэргэттэригэр тапталлаах уола, бырааттара МАЛЬЦЕВ ПЕТЯ уһун, ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытын дириг кутурбаммытын тирээдэбит. Бииргэ төрөөбүттэригэр, кинилэр дьэ кэргэттэрэ, аймахтар Сивцевтар, Петровтар, Захаровтар
Убаастабыллаах Розалия Дмитриевна, дьэ кэргэннэригэр, эһэлэрэ ВАСИЛИЙ ВАСИЛЬЕВИЧ орто дойдуттан барбытынан дириг кутурбаммытын тирээдэбит, аһыгытын тэнгэ үлэстэбит. Доборо Ноговицын Алексей Ильич, дьэ кэргэнэ	Күндү оҕобут, бырааптыг МАЛЬЦЕВ ПЕТЯ (Петикка) эдэр сааһыгар уһун, ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан ийитигэр Татьяна Васильевна, эдйиитдэригэр Машаба, Вальяба, Надяба дириг кутурбаммытын тирээдэбит, аһыгытын тэнгэ үлэстэбит. Кытаатан, тулуйун. Модуттан, Дьокуускайтан, Намтан Ядрихинскайдар, Мальцевтар, Сергеевтар
Күндү бииргэ үлэстэбит коллегабыт, Россия Сибэрбаанын 5040 №-дээх отделениетын уонна үлэ, тыыл ветерана Матвеева Роза Дмитриевна тапталлаах кэргэнэ, Саха республикатын норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, Нам оройуонун бочуоттаах гражданина, ССРС Сибээһин министрствотын туйгуна, сибээс, үлэ, тыыл ветерана МАТВЕЕВ Василий Васильевич ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан кини оҕолоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр дириг кутурбаммытын тирээдэбит. 5040 №-дээх ОСБ бииргэ үлэстэбит коллегалара	Күндү кийиипитигэр Надяба, эдйиитдэригэр Вальяба, Машаба, ийитигэр Татьяна Васильевна тапталлаах бырааттара, уола ПЕТЯ эдэр сааһыгар уһун, ыарахан ыарыттан күн сириттэн күрэммитинэн дириг кутурбаммытын тирээдэбит. Намтан Гуляевтар, Модуттан Т. Дьяконова
Саха республикатын норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, тыыл, үлэ ветерана, Нам уллуһун, Нам селотун бочуоттаах олохтооҕо, ССРС сибээһин туйгуна МАТВЕЕВ Василий Васильевич ыарахан ыарыттан туораабытынан кэргэннэригэр, сиэннэригэр, оҕолоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр дириг кутурбаммытын тирээдэбит. Ипподром түөлбө олохтоохторо	Истинник саньыр доборбут, убаастыгыт үөрэнээччибит, оҕолорбут бииргэ үөрэммит табаарыстара МАЛЬЦЕВ ПЕТЯ уһун, ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан ийитигэр Татьяна Васильевна, бииргэ төрөөбүттэригэр, аймах-билэ дьонугар дириг кутурбаммытын тирээдэбит. Бииргэ үөрэммит добороторо, учууталлара Кривошапкина Р.А., Суздалова М.А., кылаас төрөппүттэрэ
Коллектив Намского Дополнительного офиса 067 Якутского отделения 8603 Сбербанка России выражает соболезнование ветерану труда и Сбербанка России Матвеевой Розе Дмитриевне в связи с кончиной любимого мужа МАТВЕЕВА Василий Васильевича.	Чугас ыалларыгар Марина Егоровна, Михаил Петрович Сивцевтаргэ ийэлэрэ, тыыл, үлэ ветерана КОЛОДЕЗНИКОВА Мария Васильевна ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан бииргэ төрөөбүттэригэр, оҕолоругар, бары аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тирээдэбит. Ыалгыт Дмитриевтар
Күндү, убаастыыр кийибит МАТВЕЕВ Василий Васильевич олохтон туораабытынан кэргэннэригэр, оҕолоругар, сиэннэригэр, бары чугас дьонугар-сэргэтигэр дириг кутурбаммытын тирээдэбит. Алексеевтар, Пономаревтар дьэ кэргэттэрэ	

Кылаабынай редактор э.т. Л.А. НОГОВИЦЫНА

ОТДЕЛЛАР:

редакторы солбуйааччы — **41496**, хаһыаты таңыы — **41332**, бухгалтерия — **41141**, факс — **41141, 41496**.

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам уллуһун «Энсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информационнай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральной сулууспа СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — **ПН №ТУ14-0216**.

Сурукка ааккытын-суолугун, үлэтигин, дьэбит аадырыһын чопчу ыйын. Редакцияҕа киирбит суруктар төнөрүллүбэттэр. **Автор этэрэ хаһыат санаатынын мэлдьи биир буолбат.**

«ЭНСИЭЛИ» - Нам уллуһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам уллуһа, Нам сэл., Заложной ул. 4.
E-mail: Namtsy41141@mail.ru; editor@namtsy.sakha.ru

«Энсиэли» хаһыат РИС талылына, таңылынна уонна бэчээттир сыһар бэчээттэннэ. **Аадырыһа:** Нам сэл. Заложная ул. №4 Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. Ли4 **Көңүл сыананан атыыланар Индекс — Р0005.** Тираһа — 1454 Бэчээкэ илии баттанытын графига — 12:00 ч. 18.08.2015 с. Бэчээкэ илии баттанна — 11:20 ч. 18.08.2015 с.